

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Z činnosti JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 7 (1962), No. 3, 183--[189a]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139095>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1962

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z ČINNOSTI JČMF

O činnosti JČMF na Slovensku v roku 1961

Rok 1961 priniesol v práci Jednoty na Slovensku ďalšie jej skvalitnenie a nové úspechy, na ktorých sa podieľal slovenský výbor svojou riadiacou činnosťou a pobočky veľmi aktívnym prístupom k plneniu programu Jednoty. Štyridsiate výročie založenia KSČ a započatie podnetov smerujúcich k 100ročnému jubileu našej Jednoty, podnietili k mnohým akciám. Jednota stala sa miestom, kde odzneli prednášky — ako záväzky našich učiteľov k výročiu KSČ — na znak vďaky za všetko to, čo KSČ dáva učiteľovi, našej škole, vede a kultúre.

Riadiacu činnosť Jednoty prevádzal slovenský výbor, ktorý sa zišiel na dve zasadania v dňoch 1. VI. a 15. XII. 1961. Medzi zasadaniami predseda a tajomník osobnou návštevou v pobočkách, na schôdzach pre prípravu prázdninových školení a na schôdzdi tajomníkov pre riešenie aktuálnych problémov napomáhali pobočkám v ich činnosti, ale najmä prispeli k tomu, že pobočky začali intenzívne vzájomne spolupracovať. Z iniciatívy SV začíná sa pracovať v niektorých pobočkách prostredníctvom pracovných skupín až v okresoch. SV skonštatoval, že nová územná reorganizácia sa stala pre prácu JČMF na Slovensku prínosom. Do nových väčších okresov je možno výhodnejšie preniknúť, ako bolo tomu dosiaľ. Treba zvlášť zdorazniť, že spolupráca s Ústavmi pre ďalšie vzdelávanie učiteľov (UĎVU) sa prehlbila, priniesla kladné výsledky v spoločných akciách. Spolupráca so Spoločnosťou pre šírenie politických a vedeckých znalosti sa rozširuje.

K lepšiemu zvládnutiu úloh v ZS kraji rozhodol sa SV založiť nové pobočky v Bratislave a v Trnave. Obidve mali dňa 28. II. 1961 svoje zakladajúce schôdze za účasti predsedu a tajomníka SV. Ukazuje sa, že tento krok je len k prospechu činnosti Jednoty.

Veľmi aktívna činnosť pobočiek v období prázdnin priniesla mnohé klady pre ďalšiu prácu Jednoty. Naším členom poskytol sa rad dobrých školení. Rozšírili sa rady členov, tak, že naše pobočky iste prekročia svoj záväzok získať 200 nových členov do jubilejného sjazdu. Táto činnosť ukázala školskej správe, že Jednota sa plnou zodpovednosťou podieľa na zvyšovaní úrovne vyučovacieho procesu tým, že naši učitelia sú na školeniach oboznamovaní s problematikou, ktorá nielen prehlbuje, ale najmä rozširuje v oblasti aplikácií a najnovších vedných poznatkov ich doterajší obzor. Naše pobočky nachádzajú teraz viac porozumenia zo strany školskej správy pri svojich podujatiach. Na niektorých úsekoch našej činnosti podieľali sa aj účastníci z pobočiek mimo Slovenska, či ako prednášatelia alebo ako účastníci školení. Táto ich účasť prispieva k ešte hlbšiemu utuženiu priateľských a bratských vzťahov oboch našich národov i na pôde Jednoty.

Súčasne v súhlase s územnou reorganizáciou pristúpili sme v pobočkách k ustaveniu nových krajských výborov MO A FO a k rozpracovaniu ďalších akcií k posilneniu účinnosti oboch olympiád. Ako odmenu a súčasne prípravu pre tento ročník MO naplánovali sme pre najlepších účastníkov kategórie BMO dve štvordenné školenia. Účastníci sa o nich pochvalne vyslovujú. Prebehol aj I. ročník MO na Vysokej škole dopravnej v Žiline a matematická súťaž takmer pre 300 žiakov na UOŠ a OU v Žiline.

Medzi väčšie akcie v roku 1961 patrili:

1. V dňoch 26. — 29. VI. 1961 za spolupráce odboru školstva ZS KNV a UĎVU poriadali pobočky v Bratislave, Trnave a Nitre školenie pre 38 účastníkov kategórie B MO. Odznelo na ňom 8 prednášok.

2. Na školení z fyziky polovodičov poriadanom v dňoch 3. — 8. VII. 1961 pobočkou v Bratislave za pomoci pracovníkov katedry fyziky SVŠT odznelo 6 teoretických prednášok. Zvyšok

času bol venovaný experimentálnym prácam. Účastnilo sa ho 24 učiteľov a bolo doplnené exkurziou do Elektrotechnického laboratória SAV.

3. Pobočka vo Zvolene poriadala v dňoch 22. – 26. V. 1961 v spolupráci s riaditeľstvom Združenia drevárskych podnikov v Žiline a s Drevárskou fakultou VŠLD vo Zvolene postgraduálny kurz pre 65 účastníkov z praxe. Odprednášalo sa 11 prednášok zo štatistických, numericko-grafických metód a lineárneho programovania. Toto školenie s aktuálnou praktickou problematikou malo živý ohlas u pracovníkov drevarského priemyslu.

4. Na týždennom školení poriadanom pobočkou vo Zvolene v spolupráci s UĎVU v dňoch 31. VII. – 5. VIII. 1961 na Počuvadle odznelo pre 40 účastníkov-učiteľov matematiky z ZDŠ, UOŠ a OU 16 prednášok z disciplín, ktoré sú podľa osnov novým učivom od šk. r. 1961/2 na týchto školách. Obsah školenia bol rozšírený aj o nadstavbové prednášky z partii vyššej matematiky.

5. Štyridsatpäť učiteľov I. cyklu navštívilo trojdenný kurz v dňoch 5. – 7. VII. vo Zvolene z experimentálnej fyziky. Bolo predvedených 45 experimentálnych ukážok vhodných pre školské vyučovanie. Výklad bol doplnený 4 prednáškami z odborne ideovej tematiky.

6. Veľmi úspešny priebeh malo týždenné školenie (2. – 7. X. 1961) poriadané na Stupke pobočkou vo Zvolene za spolupráce UĎVU pre vedúcich predmetových komisií a odborných poradcov KNV a ONV Stredoslovenského kraja. Medzi 48 účastníkmi boli aj súdruhovia z Pardubic, Karlových Varov, Č. Budejovic. Odznelo 23 prednášok s tematikou metodickou i odborne ideovou. Za prítomnosti zástupcov KNV previedlo sa odmeňovanie asi 20 vzorných pracovníkov v MO z kraja pri príležitosti 10ročného trvania tejto súťaže.

7. V dňoch 26. – 29. VI. 1961 za spolupráce pobočiek vo Zvolene, Žiline a školského odboru KNV poriadalo sa školenie pre 48 najúspešnejších účastníkov kategórie B MO na Počuvadle. Odznelo 8 prednášok.

8. Pobočka v Žiline usporiadala v dňoch 1. – 7. VII. 1961 za spolupráce s UĎVU týždenné školenie v Námestove. Zúčastnilo sa ho 29 učiteľov ZDŠ, OUŠ a OU, z nich 4 z Prahy a jeden z Č. Budejovic. Tematika bola obdobná jako pri školení 4. Ako nadstavbové prednášky odzneli niektoré partie z vyššej matematiky, z počítacích strojov, kybernetiky, letu družíc. Školenie bolo doplnené dvoma exkurziami.

9. Ďalšie školenie poriadala pobočka v Žiline z experimentálnej fyziky v dňoch 8. – 14. VII. 1961. Odznelo 6 odborných prednášok, účastníci pracovali na 21 experimentálnych prácach. Každý účastník konštruoval dvojlampový rádioprijímač, ktorý bol ponechaný pre využitie školám.

10, 11. V Poprade v dňoch 10. – 17. VII. 1961 prebiehali paralelne dve školenia za účasti 64 učiteľov zo škol II. cyklu. Na 53 prednáškach sa vystriedalo 14 vysokoškolských profesorov a docentov a rada ďalších pracovníkov. V prvej časti školení boli na výber dve alternatívy: počítacie stroje a niektoré problémy kybernetiky alebo lineárne a dynamické programovanie v teórii a praxi. Po jednodennej exkurzii boli tri možnosti výberu, a to: analytická geometria v školskej praxi, metodické, praktické a vedecké problémy deskriptívnej geometrie a moderné disciplíny z fyziky. Svojím obsahom patrilo medzi najkvalitnejšie školenia, ktoré dosiaľ zorganizovala pobočka v Žiline. Prednášky z fyziky organizovala pobočka v Košiciach.

12. Pre učiteľov I. cyklu poriadali pobočky v Košiciach, Prešove v spolupráci s UĎVU v dňoch 3. – 8. VII. 1961 školenie z matematiky. Pre 44 účastníkov odznelo 12 prednášok s odborne metodickou a odborne ideovou náplňou.

13, 14. 41 účastníkov dvoch týždenných súbežne prebiehajúcich školení z experimentálnej fyziky v Košiciach a Prešove sa vyslovuje veľmi pochvalne o obsahu školenia. Frekventanti rozdelení na dve skupiny sa vymenili po troch dňoch a spoločnej exkurzii, takže sa mohlo využiť experimentálne zariadenie dvoch vysokých škôl. Odznelo 5 prednášok a zvyšok bol venovaný experimentálnym prácam.

15. V Prešove za spolupráce s UĎVU poriadané týždenné školenie v dňoch 17. – 22. VII.

1961 z rádiotechniky pre 18 účastníkov, s konštrukciou rádioprijmača, stretlo sa s veľkým uznaním frekventantov.

Niekoľko slov k ďalšej práci pobočiek:

V Západoslovenskom kraji pracujú pobočky v Bratislave, v Nitre a v Trnave. Hoci dve z nich boli založené len v priebehu roku 1961, môžeme byť s ich činnosťou spokojní. Novozaložené pobočky v Bratislave a v Trnave museli sa organizačne upevniť. Pobočka v Bratislave ťažiac z tradície (predtým jej prácu vykonával SV) vyvíjala peknú prednáškovú činnosť, v starostlivosti o mladé vedecké kadre — konaním seminárov — a v 32 prednáškách pre žiakov — 520 účastníkov MO — dosiahla úspechy. Vedľa dvoch školení usporiadala v spolupráci so Sväzom zamestnancov v školstve seminár o nedostatkov v matematike u poslucháčov prichádzajúcich na vysoké školy. Podujatie za účasti 120 zájemcov iste zaujímavé a prospešné. Za svedomitú a iniciatívnu prácu zasluhuje pochvalu tajomník pobočky s. *Janovič*. Pobočka v Trnave vyvíja pravidelnú činnosť prednáškovú. Výbor tejto pobočky zasluhuje uznanie za prácu v získavaní nových členov Jednoty. Vedľa plenárnych prednášok pobočka v Nitre usporiadala kurz zo štatistických metód pre pracovníkov praxe. V troch pobočkách ZS kraja odznel v priebehu roku 1961 do 70 prednášok a konalo sa 1 experimentálne školenie.

Najaktívnejšiu činnosť majú dve pobočky v Stredoslovenskom kraji — v Žiline a vo Zvolene. Pobočka vo Zvolene má pravidelné plenárne prednášky, uskutočnila 4 veľké školenia, v spolupráci s pobočkou v Žiline ďalšie podujatie pre účastníkov kategórie BMO. Poriadala rad prednášok aj mimo sídlo pobočky, najmä pre účastníkov MO. V týchto akciách odznelo do 100 prednášok a ďalších 50 odznelo v 4 kurzoch poriadanych v spolupráci so Spoločnosťou pre pracujúcich. Pre mladých vedeckých pracovníkov prebieha seminár z algebraickej geometrie. Do 40 prednášateľov, z toho 20 domácich, sa podieľalo na tomto peknom úspechu pod vedením predsedu pobočky s. *Palaja* a iniciatívneho tajomníka s. *T. Kleina*. K úspechu prispela aj vzorná spolupráca s UĎVU. Pobočka v Žiline patrí medzi najiniciatívnejšie naše pobočky. Plenárne prednášky sú nielen v sídle pobočky, ale aj 5—7krát ročne v každom okresnom meste. Účasť na nich sa pohybuje medzi 40—60. Vďaka tejto iniciatíve patrí medzi naše najväčšie pobočky. Pobočka uskutočnila 4 školenia, ďalšiu akciu spolu s pobočkou vo Zvolene. Pre mladých vedeckých pracovníkov poriada semináre: Cartanovské metódy v geometrii; počítačie stroje; konštruktívna n-rozmerná geometria; matematika v ekonomickej praxi, atď., navštevované pracovníkmi zo Slovenska a Moravy. Rad akcií bol venovaný MO, prebehlo úspešne I. ročník MO na VŠD v Žiline a ďalšia súťaž pre žiakov UOŠ a OU. Počas roku 1961 odznelo v týchto akciách cez 140 prednášok, jedno školenie experimentálne zamerané a niekoľko exkurzií do závodov. Na akciách sa podieľalo cez 35 prednášateľov, najaktívnejšie s. *Harant* asi so 70 prednáškami. Veľmi dobrá spolupráca s UĎVU, svedomitá a nadšená práca tajomníka pobočky s. *Bergera* priniesli pekný úspech. K úspechu oboch pobočiek v SS kraji prispela aj ich najužšia spolupráca v rade akcií a vo vzájomnej pomoci.

Najužšia spolupráca pobočiek v Košiciach a v Prešove, ktoré obhospodarujú Východoslovenský kraj, sa prejavila kladne v rade spoločných akcií v roku 1961. Štyri prázdninové školenia, zaistenie fyzikálnej časti školenia v Poprade, pravidelné plenárne schôdze, rad akcií pre pomoc MO, náznaky prenikania činnosťou do okresov, prednášky pre ukrajinských spoluobčanov a starostlivosť o mladý vedecký dorast — to všetko hovorí o úspešnej činnosti oboch pobočiek. Na organizovaní tejto činnosti, ktorá je vyjadrená 60 odznelými prednáškami a troma školeniami experimentálne zameranými majú podiel ss. *Jurga*, *Hajko* a iniciatívny tajomník pobočiek s. *Chavko* a s. *Strečko*.

Naše pobočky, vďaka vzornej organizovanej spolupráci mohli splniť tie úkoly, ktoré si v spolupráci so SV naplánovali na rok 1961. Sú to výsledky, ktoré ďaleko presahujú doterajšie úspechy Jednoty na Slovensku. Na 13 školeniach pre pracovníkov praxe a učiteľov zúčastnilo sa 430 záujemcov. Na dvoch školeniach poriadanych pre účastníkov kategórie BMO bralo účasť 86 študentov. Celkove odznelo v roku 1961 v akciách poriadanych Jednotou v úzkej spolupráci s UĎVU

a Společností do 420 přednášek, 6 školení bolo experimentálne zameraných a poriadalo sa 10 exkurzií do závodov. Na prednáškovej činnosti sa vystriedalo do 100 prednášateľov. Sedem z uvedených školení bolo poriadaných ako akcie Jednoty k 40. výročiu založenia KSC, zvyšných 8 školení ako akcie k storočnému jubileu Jednoty. Medzi akcie prvej skupiny zaradil SV všetky školenia experimentálneho charakteru, lebo výsledky budú posilňovať polytechnickú výchovu na škole a napomáhať k bližšiemu spojeniu školy so životom v smysle usnesení ÚV KSC.

Pri plnení prednáškovej činnosti, ktorá v značnej miere prispieva k zvyšovaniu kvality vyučovania matematiky, fyziky a deskriptívnej geometrie na školách rôznych typov, nezabúdame ani na rozširovanie členskej základne a na prenikanie našej činnosti do šírky. S novým a ešte bohatším programom vstupujú naše pobočky do jubilejného roku 1962.

Pracovníci pobočiek na Slovensku chcú aj naďalej v hojnej miere brať účasť v celoštátnych akciách poriadaných ÚV JČMF a jej komisiami, tak ako to v uplynulom roku bolo na konferenciách z diferenciálnej geometrie, topologii z fyziky a ako tomu bude aj vo všetkých akciách v jubilejnom roku 1962. Nezabúdame, že v dnešnej etape dovŕšovania kultúrnej revolúcie v boji za morálno-politickú jednotu našich národov musí aj Jednota zohrať zodpovedajúcu úlohu.

Michal Harant

Připravuje se konference o vyučování fyzice

V letošním roce uplyne právě 100 let od založení Jednoty československých matematiků a fyziků. V rámci oslav tohoto jubilea připravuje JČMF několik významných akcí. Mezi ně patří také pedagogická konference se zahraniční účastí, která bude uspořádána v Praze v Domě spojů na Vinohradech ve dnech 2.—4. července t. r. na téma „Fyzika ve škole budoucnosti“.

Úkolem konference bude osvětlit, jak pronikavá proměna společenské funkce naší školy způsobuje nutnost přestavby struktury a pojetí jak obsahu, tak metod školské fyziky. V souhlase s tímto úkolem konference budou na pořad zařazeny jednak referáty obecného rázu, jednak referáty, které budou řešit konkrétní otázky poslání fyziky na 1. a 2. cyklu. Konferenci uvede ministr školství a kultury *František Kahuda* referátem „Vývoj naší školy v období přechodu od socialismu ke komunismu“. Druhý referát „Vliv rozvoje přírodních věd a zvláště fyziky na přeměnu naší společnosti“ přednese akad. *Arnošt Kolman*. *Ladislav Zachoval* promluví „O rozvoji čisté a aplikované fyziky a o jejím vlivu na technickou revoluci“ a nastíní, kterými směrnici by se měla řídit středoškolská fyzika, aby přispívala maximální možnou měrou k pokroku fyziky jako vědy i jako výrobní síly.

Další část programu konference bude věnována aktuálnímu problému „Nové pojetí školské fyziky“. Řešení této otázky je jedním z nejnáléhavějších současných úkolů didaktiky fyziky. Na konferenci se jí bude zabývat referát *Jána Vanoviče* „Obsah a význam fyziky v socialistické škole ve světle poslání čisté a aplikované fyziky“, jakož i referát *Emila Kašpara* „Moderní metody a prostředky vyučování fyzice“. V koreferátech nastíní *Josef Fuka* „Úkoly vyučování fyzice“, *Antonín Bělař* promluví na téma „Péče o zvláště nadané žáky“ a *Josef Bartůněk* se bude zabývat tématem „Problém všeobecného a odborného vzdělání ve fyzice“.

Na pořad konference budou zařazeny také projevy a příspěvky zahraničních hostů z SSSR a lidově demokratických zemí. V rámci konference budou uspořádány exkurze do významných vědeckých a výzkumných ústavů, dále besedy o učebních pomůckách z fyziky na „Výstavě JČMF a matematických a fyzikálních pomůcek“, která bude uspořádána v Národním technickém muzeu.

Účasť na konferenci se doporučuje učitelům fyziky na školách všech stupňů i jiným pracovníkům ve fyzikálních oborech, a to nejen na školském úseku.

Emil Kašpar

Zprávy z poboček

České Budějovice

Během posledního čtvrtletí 1961 uspořádala pobočka tyto přednášky:

Dne 24. října 1961 přednášela s. *Milada Švábová*, odb. as. Vysoké školy zemědělské v Čes. Budějovicích, na téma „Fourierovy řady — harmonická analýza“. (Stanovení koeficientů Fourierova rozvoje a rozvoj v řadu v intervalu $\langle -\pi, \pi \rangle$.)

Dne 15. listopadu 1961 přednášel s. *Karel Hnyk*, odb. as. PI v Liberci, na téma „Lineární programování“. Ve své přednášce pojednal o požadavcích maximální, popř. minimální hodnoty při hledání optimální varianty výrobního nebo dopravního programu. Pak se věnoval algebraickému i grafickému řešení jednoduchých úloh lineárního programování metodami elementární matematiky, při daných omezujících podmínkách, potom užil simplexové metody pro řešení úloh při větším počtu proměnných. Po zmínce o algebraickém modelu a o základních vlastnostech množiny přípustných řešení věnoval se aplikacím, a to: programování výroby (minimalizace výrobních nákladů, materiálu a času, maximalizace zisku, hodnoty odbytu ap.), dopravnímu problému (maximální využití dopravních prostředků při minimálních nákladech) a nutričnímu problému a jeho použití v chemické výrobě. Závěrem poukázal na zpětný vliv úloh lineárního programování na matematickou teorii. Dne 16. listopadu 1961 proslovil s. *K. Hnyk* tuto přednášku znovu, a to pro členy pobočky z Jindřichova Hradce a okolí.

Na schůzi dne 6. prosinci 1961 promluvil s. *Jan Ochozka*, učitel ZDŠ v Rožnově u Č. Budějovic, na téma „Pracovní vyučování ve spojení s vyučováním fyziky“. Ve své přednášce pojednal dosti podrobně o těch tématech z osnov fyziky, v nichž je možno využít žákovských vědomostí z pracovního vyučování ve tř. 7.—9. Upozornil, jak a kde je možno a třeba dovolávat se znalostí žáků z pracovního vyučování a dobře z nich těžit při vyučování fyziky. Ukázal též, jak je možno ve spolupráci s vyučujícím ovlivnit práci žáků v dílnách a dát si zhotovit řadu vhodných pomůcek pro frontální pokusy ve fyzice.

Během listopadu a prosince bylo v naší pobočce uspořádáno 11 pracovních přednášek pro účastníky MO, a to ve čtyřech střediscích (Čes. Budějovice, Pelhřimov, Písek, Strakonice).

František Vejsada

Gottwaldov

Dne 25. října uspořádala pobočka ve spolupráci s ÚDVU v Gottwaldově přednášku „Konstruktivní úlohy“, kterou přednesl s. *Jan Vyšín*, docent KU v Praze. Pojednal o pojmu konstrukce danými prostředky a o konstruktivní úloze vůbec jako o zvláštním případě matematické úřovací úlohy a provedl analogii s úlohami algebraickými. V další části ukázal na příkladech klasický postup řešení konstruktivní úlohy a její diskuse. V poslední části přednášky seznámil posluchače s klasifikací konstruktivních úloh a s jejím metodickým významem. Přednášky se zúčastnilo 23 učitelů matematiky.

Dne 20. prosince se konala porada o fyzikální olympiádě, které se účastnilo 19 učitelů fyziky. Zprávu o průběhu fyzikální olympiády v oblasti naší pobočky podal s. *Vašek* ze SVVŠ v Gottwaldově.

Na výborových schůzích byly projednány úkoly spojené s matematickou olympiádou. Bylo rozhodnuto o zřízení přípravných přednáškových středisek ve Veselí n. Mor., Uh. Hradišti, Kroměříži, Prostějově, Hodoníně, Kyjově, Uh. Brodu, Val. Kloboukách, Holešově a Gottwaldově. Do všech středisek byly odeslány osnovy přednášek a pokyny k organizaci přednášek.

Výbor pobočky kriticky hodnotil změnu termínu k odevzdání soutěžních úloh, protože tím byl narušen regulérní průběh soutěže. Velmi kladně byly hodnoceny první svazky edice „Škola mladých matematiků“, jakož i to, že JČMF zajistila celý náklad pro řešitele MO.

V průběhu IV. čtvrtletí uspořádala pobočka tři přednášky pro řešitele MO a jednu přednášku pro řešitele FO. Přednášeli s. *Nevrřivý* ze SVVŠ Veselí n. Mor (dvakrát), s. *Dubčák* z PI v Gottwaldově a s. *Lepil* ze SVVŠ Gottwaldov.

Oldřich Lepil

Nitra

Činnost pobočky r. 1961 zamerala sa najmä na zvýšenie odbornej úrovne učiteľov stredných škôl a na zoznamovanie so štatistickými metódami vedeckých pracovníkov. V rámci toho pobočka usporiada cyklus prednášok o štatistike a o jej použití vo výskume. Dosiaľ odznali dve prednášky tohoto cyklu:

5. 11. 1961 *Jozef Supuka*, Vývoj štatistiky a jej základné pojmy,
6. 12. 1961 *Pavol Kelemen*, Stredné hodnoty a miery rozptylu.

Pre učiteľov matematiky usporiadala pobočka prednášky, ktoré jednak slúžia na ich ďalšie vzdelávanie, jednak riešia niektoré aktuálne otázky pri vyučovaní matematiky. Boli to tieto prednášky:

5. 5. 1961 *Štefan Novotný*, Klasifikácia kúželoosečiek,
29. 9. 1961 *Zoltán Zalabai*, Úvod do diferenciálnej geometrie (maďarsky),
13. 10. 1961 *O. Šedivý*, Neuklidovská geometrie Lobačevského,
14. 12. 1961 *Antonín Mikušák*, Z dejín matematiky.

Pre učiteľov fyziky usporiadala pobočka dve prednášky zo špeciálnej teórie relativity:

15. 3. 1961 *Ladislav Dunajský*, Odvodenie Lorentzových transformácií,
9. 6. 1961 *Ladislav Dunajský*, Relativistická mechanika a prednášku, ktorá sa zaoberala pohybom rakiet dňa 8. 11. 1961.

18. 9. 1961 pobočka usporiadala vedecký seminár o rovnici raketového pohybu. Na tomto seminári mal referát *Ladislav Dunajský*. Hlavné myšlienky tohoto referátu budú publikované v Čs. časopise pro fyziku.

Ladislav Dunajský

Pardubice

Ve dnech 2. – 8. července 1961 uspořádala pobočka prázdninový kurs z matematiky pro učitele 9. – 12. tříd střední školy. Byly předneseny následující referáty:

- K. Hruša*, Matematická logika,
- K. Hruša*, Funkce inverzní,
- J. Zieris*, Metrické prostory,
- L. Kapička*, Vektorový počet na střední škole,
- L. Kapička*, Analytická geometrie v rovině,
- J. Laštovka*, Práce s měřicím stolem v terénu.

Po každé přednášce následovala živá diskuse. Během kursu byly provedeny besedy o MO a o osnovách z matematiky, z deskriptivní geometrie a z technického kreslení. Konala se též beseda o osnovách matematiky pro školy pro pracující. V rámci kursu byla uskutečněna exkurze do továrny n. p. DIU v Jevíčku. Průběh celého kursu byl účastníky hodnocen velmi kladně.

Dne 10. 11. s. *J. Čermák* seznámil učitele fyziky s jednáním na konferenci o elektřině a magnetismu.

Dne 29. 11. přednášel s. *Bečvář* z VSŠ v Liberci o kybernetice. Přednášky se zúčastnilo 55 posluchačů, z nichž polovina byli posluchači středních škol. Přednášející objasnil podstatu kybernetiky, důležitost pojmu informace pro kybernetiku a nakonec uvedl vhodnou literaturu.

Dne 15. 12. při příležitosti pedagogického čtení pořádaného ÚDVU v Pardubicích bylo odmě-

něno knižními odměnami 29 učitelů za obětavou práci v MO a FO předsedou pobočky s. *J. Laštovou*. Byla to první akce pobočky k stému výročí Jednoty. Pro posluchače matematiky a fyziky na PI v Pardubicích měl s. *Zieris* dne 21. 12. přednášku o nekonečnu.

Výbor pobočky se schází pravidelně jedenkrát měsíčně. Na každé schůzi se zabývá organizačním zajištěním pro odhalení pamětní desky J. Sobotkovi v rodných Řepníkách. Pobočka pečuje o stále doplňování odborné knihovny, která má v současné době 470 svazků. Všechny akce pobočky se konají ve spolupráci s Ústavem pro další vzdělávání učitelů v Pardubicích.

Josef Zieris

Středočeský kraj

Vlastní činnost pobočky ve II. pololetí 1961 se začala rozvíjet až ve 4. čtvrtletí, kdy se konalo celkem 8 přednášek, z nichž některé byly určeny i žákům, 1 exkurze a 7 pracovních přednášek pro účastníky matematické olympiády (z toho 5 v Praze a 2 v Mladé Boleslavi). Přednášky byly konány v různých místech kraje, jak je patrné z následujícího podrobnějšího přehledu přednáškové činnosti pobočky.

4. čtvrtletí

20. října *J. Vyšín*, Geometrie jako obraz reálného světa (Praha, 40 účastníků). Přednáška se zabývala podstatou axiomatické výstavby matematických disciplín, zvláště geometrie. Podrobněji byly vyloženy pojmy omezeného a neomezeného, konečného a nekonečného prostoru a ukázány vhodné příklady.

25. října *V. Jozífek*, Poměry a úměry (Čáslav, 35).

25. října *V. Jozífek*, Poměry a úměry (Kolín, 35). V přednášce byl především ukázán vhodný metodický postup při výkladu poměru a úměry. V souvislosti s tím byl sledován historický vývoj trojčlenkového počtu. Závěrem bylo zhodnoceno užití úměr ve školské matematice.

8. listopadu *V. Jozífek*, Strany a úhly trojúhelníka (Hořovice, 35). Z vyššího hlediska byla vyložena shodnost, jedna ze základních partií geometrického učiva 7. třídy. Zvláště byly probrány důsledky základních vět pro geometrii trojúhelníka a ukázky různých možností důkazů vět o shodnosti. Přednáška byla ukončena přehledem důležitých vět o trojúhelníku a hodnocením jejich významu ve středoškolské geometrii.

29. listopadu *Fr. Hradecký*, Důkazy v geometrii (Beroun, 31).

1. prosince *J. Tůma*, Automatizace a kybernetika (Kladno, pro žáky, 42).

1. prosince *J. Tůma*, Automatizace a kybernetika (Kladno, pro učitele, 28).

20. prosince *V. Jozífek*, Poměry a úměry (Ml. Boleslav, 32).

29. prosince exkurze do průmyslové školy v Chomutově. Na programu byla prohlídka pomůcek pro vyučování fyziky, zvláště pro nauku o elektřině (51 účastníků).

Výbor pobočky konal ve II. pololetí 1961 dvě výborové schůze (27. září a 22. listopadu), na nichž byl projednáván plán práce pobočky vždy na nejbližší čtvrtletí. Na schůzích byl rovněž připraven rámcový plán oslav stého výročí založení Jednoty v pobočce. Pobočka připravuje na 2. čtvrtletí 1962 slavnostní schůze v Kutné Hoře, Poděbradech a Rakovníku.

Značné organizační potíže působí jistá línost některých členů pobočky, kteří dosud nevrátili jednateli s. *J. Burešovi* nedávno nově zavedené kartotéční listy.

V pobočce jsou také členové, kteří z nejrůznějších důvodů nenavštěvují ani schůze ani přednášky pořádané pobočkou. Výbor by přivítal, kdyby mohl s nimi navázat styk v nějaké jiné formě. Nejvhodnější by snad bylo, kdyby osobně nebo dopisem některému z činovníků pobočky vyjádřili svůj názor o činnosti pobočky nebo svá přání ke konání přednášek, k jejich náplni, popř. sami dali podnět k pořádání takových odborných přednášek z matematiky, deskriptivní geometrie a fyziky, které by je zajímaly.

Alois Urban

KONFERENCE O INFRAČERVENÉM ZÁŘENÍ

Československá akademie věd a Vojenská akademie Antonína Zápotockého pořádají v listopadu 1962 v Brně konferenci o technice a využití infračerveného záření ve vědě a průmyslu.

Předběžnou pozvánku na pořádání zašle sekretář konference inž. ScC. Jan Doubek, VAAZ č.—213, Brno 2.

KONKURS

Fyzikální ústav ČSAV vypisuje konkurs na místa vědeckých aspirantů v roce 1962:

teoretická fyzika: teorie pevných látek,
experimentální fyzika: fyzika vysokých energií a elementárních částic,
fyzika pevných látek,
fyzika elektrického plazmatu.

Žádosti zašlete na adresu Fyzikální ústav ČSAV, Praha 8, Lumumbova 1.

NOVÝ METODICKÝ ČASOPIS

V příštím školním roce počne vycházet nový metodický časopis Fyzika ve škole. Časopis Přírodní vědy ve škole bude v novém ročníku věnován metodice přírodopisu (biologie) a chemie.

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie. — Ročník 7. — *Vydává:* Jednota československých matematiků a fyziků v Nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 - Nové město, dod. pú. 1. *Redakce:* JČMF, Maltézské nám. 1, Praha 1 - Malá Strana, tel. 40892. — *Tiskne:* Knih-tisk, n. p., závod 5, tř. Rudé armády 171, Praha 8, dod. pú. 8. — Rozšiřuje poštovní novinová služba, objednávky a předplatné přijímá Poštovní novinový úřad - ústřední administrace PNS, Jindřišská 14, Praha 1 - Nové Město. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje Poštovní novinový úřad - vývoz tisku, Štěpánská 27, Praha 1 - Nové město. Cena jednoho výtisku Kčs 3,—, v předplacení (6 čísel ročně)

Kčs 18,—, \$ 5,—, £ 1,15,9.

Toto číslo vyšlo v červnu 1962

A-14*21318

© by Nakladatelství Československá akademie věd 1962